

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meşiac
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de C.H.O.
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

1

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -6889

Revista orădeană „Identitatea națională” despre Un moment important din istoria națională aniversat în vremuri de pandemie: Centenar Trianon

Prof. univ. emerit Dr. Mihai D. DRECIN

În noiembrie 2013 Societatea Cultural - Patriotică „Avram Iancu” - Filiala Oradea publica primul

număr din revista Identitatea națională. Este de la început o revistă de popularizare a istoriei naționale prin articole publicate de istorici militari și civili din Oradea și alte centre universitare din țară. Colectivul implicat în selectarea și publicarea studiilor era format din gl. bg.(r) Grigore Bartoș - președintele societății, ing. Vasile Fonoage - prim-vicepreședinte, economist Florica Judea - secretar, Doru Sicoe, student în Istorie ca redactor șef al revistei. Tipărirea s-a bucurat de sprijinul pecuniar al Consiliului Județean Bihor, alături de doi entuziaști oameni de afaceri orădeni Valeriu Leucuța și economistul Avram Jeflea. Tema studiilor publicate a fost aniversarea a 165 de ani de la declanșarea Revoluției de la 1848-1849, în care Avram Iancu a fost principalul lider al revoluției române din Transilvania.

După o întrerupere de trei ani, revista reapare în iunie 2017 cu un conținut științific și într-o haină editorială la un nivel superior. „Vinovatul” este noul redactor-șef dr. Ioan Laza, cunoscut jurnalist, cadru didactic universitar în Departamentul de Științe ale Comunicării - Universitatea Oradea. Tema noului număr al revistei privește „Patrimoniul cultural - național cel mai important vector al identității naționale” în vremuri de globalizare. Dintre articolele publicate reținem cele ale prof.univ. Ioan

„A făcut cât nu puteau face sute de diplomați plus un corp de armată” pag. 10

Identitatea națională

ANUL V, nr. 1 (5), decembrie 2020

Publicație a Societății Cultural-Patriotice „AVRAM IANCU”, Filiala Oradea

Președintele Academiei Române despre Tratatul de la Trianon pag. 1

Masoneria și Conferința de Pace de la Paris pag. 15

Cum am pierdut Maramureșul de la nord de Tisa pag. 34

Spionajul ungar post-Trianon pag. 121

Un beiușean la Conferința de Pace de la Paris pag. 21

Bolovan, pro-rector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și al basarabeanului acad. Nicolae Dabija din Chișinău.

Numărul din decembrie 2018 dedicat, firesc, Centenarului Marii Unire de la 1918, cuprinde studii privind cele trei Uniri – a Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu Patria Mamă – Regatul României, Șirul studiilor este deschis de un material al acad. Ioan Aurel Pop, Președintele Academiei Române, urmat îndeaproape de un interviu luat acad. Mircea Malița, bihorean la origine, care rememorează Marea Adunare de la Alba Iulia văzută prin prisma contribuției înaintașilor din familia sa la pregătirea și desfășurarea actului politic de la Alba Iulia.

În fine, numărul patru al revistei, apărut în aprilie 2019, este închinat campaniei Armatei Române pentru eliberarea Transilvaniei de sub ocupația armatei maghiare și a regimului bolșevic condus de Kun Bela. În acest context temporal se racordează evenimentele din aprilie 1919 legate de eliberarea Oradei și Bihorului, moment primit cu bucurie de toți locuitorii orașului nostru, indiferent de etnie.

În zilele acestea (ianuarie 2021- n.r.) a apărut cel mai recent număr al revistei, dedicat Centenarului semnării Tratatului de la Trianon (4 iunie 1920), dintre coaliția învingătoare a Antantei, deci și România și Ungaria înfrântă, debusolată politic în urma unei guvernări îndreptate contra națiunilor pe care le asuprea, a unei diplomații falimentare oscilante între extreme. Sponsorizată de gl. bg.(r) Grigore Bartoș și ing. Vasile Fonoage, recentul număr al revistei înmănușează studii și articole semnate de istorici civili și militari din: Oradea, Cluj-Napoca, București, aparținând diverselor generații de cercetători.

*

*

*

Centenar Trianon trebuia să încheie șirul de evenimente dedicate celor cinci momente cruciale din istoria românilor care au dus la împlinirea visului de unire într-un stat național unitar. Este vorba de intrarea Regatului României în Marele Război (August 1916) cu obiectivul unirii tuturor românilor într-un singur stat; rezistența eroică a Armatei Române la Mărăști, Mărășești și Oituz (vara 1917) - sinonimă cu o victorie împotriva trupelor germane, austro-ungare, turce și bulgare, în condiții extreme, rămasă singură, fără ajutor din partea Aliaților; Unirea celor trei provincii românești cu Regatul României în 1918, în sfârșit - apărarea și eliberarea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei contra atacurilor Rusiei bolșevice, Ucrainei naționaliste și a Ungariei naționalist / bolșevice.

Era firesc ca Tratatul de pace de la Trianon, încununarea apoteotică a patru ani de suferințe, să beneficieze de același statut. Prin sesiuni științifice naționale și internaționale, publicarea de studii și cărți, organizarea de expoziții, interviuri în mass-media cu specialiști - evenimentul trebuia aniversat la toate nivelurile științifice și politice ale României. De la Academia Română și institutele ei de cercetare științifică în Istorie, Universități, Parlament, Guvern și instituțiile administrative locale, ambasadele și Institutul Cultural Român cu reprezentantele sale din străinătate, mass-media națională. Desigur, așa cum s-a procedat cu evenimentele centenare de la 1917, 1918, 1919 fără interpretări stridente, în limitele științei și cultivării unui patriotism firesc, decent, necesar, ferm.

Din păcate, activitățile comemorative oficiale planificate încă de la începutul anului 2020 au fost anulate în luna mai. Explicația pe care o oferim necunoscătorilor: vizita ministrului de Externe al Ungariei – Szijarto Peter la București și discuțiile cu omologul său Bogdan Aurescu. Aici s-a convenit ca pe Tratatul de la Trianon să se pună „batista pe țambal”, ca să folosesc o expresie diplomatică de tip balcanic. Motivația: o aniversare națională românească ar sensibiliza țara vecină și prietenă, ca și pe cetățenii români de etnie maghiară?! Diplomatul maghiar considera că Trianonul din 4 iunie 2020 a confirmat cea mai mare înfrângere din istoria Ungariei. Istoricul român Lucian Boia, ardelean la origine, decorat de președintele Ungariei pentru o serie de lucrări critice la adresa trecutului românilor, confirmă ideea ministrului de la Budapesta potrivit căreia Trianon este o „traumă” pentru Ungaria. Din păcate nici colegul nostru, nici presa maghiară, nu explică situația internațională a vremii, noile principii democratice puse la baza reșezării lumii postbelice, când ambițiile milenare ale Ungariei au fost puse

definitiv la punct, o dată pentru totdeauna. Până la urmă Tratatul de la Trianon a adus Ungariei mai multe beneficii decât nedreptăți (vezi revista *Identitatea națională*, 2020, p. 110-111).

Într-un moment de „înțelegere prietenească”, a se citi trădare față de sacrificiile și succesele diplomatice ale înaintașilor, dl. Aurescu a acceptat cu entuziasm cererea omologului său maghiar. Desigur, cu aprobarea Guvernului și Președinției noastre.

Ca urmare toate evenimentele planificate la nivel oficial au fost suspendate. Bunăoară, *Sesiunea Științifică internațională* ce trebuia organizată de Academia Militară „Carol I” din București (25-26 iunie 2020) a fost anulată, ca să amintesc un eveniment de care luasem cunoștință.

Cu toate acestea, mass-media națională, alături de o serie de societăți cultural-patriotice, istorici cunoscuți – prin sesiuni științifice, articole de presă, studii și cărți au căutat și reușit să suplinească dezinteresul oficialităților noastre. Încercăm să punctăm, fără pretenția de a fi exhaustivi, câteva din eforturile specialiștilor pentru a marca Centenar Trianon.

În cadru restrâns, Prezidiul Academiei Române a celebrat evenimentul. Mass-media națională, prin cotidienele *Adevărul*, *România liberă*, *Contemporanul*, revista *Magazin Istoric*, *Historia* și *Romania Military* – au găzduit o serie de articole și mese rotunde în care evenimentul de la 4 iunie 1920 a fost discutat profesionist, fără excese naționaliste. Amintim câțiva „mânuitori ai penei de scris” care s-au aplecat asupra subiectului: Marius Turda, Medeea Stan, Lucian Leuștean, Ionel Grigorescu, Adrian Coroianu, Marius Ghilezan, Mihai Diac, Sabina Fati, Simona Chirciu, Radu Carp, Cristian Ștefănescu, Ioana Drăgulin, Otilia Andrei, diplomatul Alexandru Ghișa, Florian Bichir, Iulian Chifu ș.a. Revista clujeană *Transylvanian Review*, al Centrului de Studii Transilvane a Academiei Române, specializată în problema cercetărilor de istorie vizând Transilvania, în numerele 2 și 3/2020 a publicat studii temeinice dedicate Centenarului Trianon. Între semnatori amintim pe acad. Ioan Aurel Pop, Alexandru Porțeanu, Titus Corlățean, Vasile Pușcaș, Vasile Sebastian Dâncu, Ionel N.Savu.

„*Asociația Contemporanul*”, în parteneriat cu Academia Română, Institutul Cultural Român și Muzeul Municipiului București, a organizat o serie de conferințe, prelegeri și lecturi publice sub genericul „Trianon. După 100 de ani”. Dintre conferențieri amintim pe acad. Ioan-Aurel Pop – Președintele Academiei Române, istoricii: Vasile Pușcaș – fost ministru al Integrării Europene, diplomatul Dumitru Preda, scriitorii Eugen Uricariu, Adrian Majaru, Mircea Platon, poezii Anca Christi și Ioan Mureșan. Intervențiile acestea vor fi publicate în „*Contemporanul. Ideea europeană*” nr. 7 și 8/2020.

Dintre volumele tipărite amintim: *România la Conferința de Pace de la Paris (1919-1920). Documente diplomatice*, Ed. Semne, București, 2020, vol. I, editori Dumitru Preda, Ioan Chiper, Alexandru Ghișa – apărut sub egida Ministerului Afacerilor Externe – Direcția Arhive Diplomatice și Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” din București, al Academiei Române, 623 p.; *Trianon! Trianon! Un secol de mitologie politică revizionistă*, coordonatori: Vasile Pușcaș și Ionel N. Sava, Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2020, sub egida Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, al Academiei Române; Gheorghe Bichicean, *Universalism masonic și interese naționale*, vol. 1-2, Ed. Armanis, Sibiu, 2019, 186+346 p.

Încă la 15 februarie 2020, sub egida Bibliotecii Județene „Astra” din Sibiu, s-a organizat primul Simpozion științific dedicat Centenarului Tratatului de la Trianon. Au conferențiat universitarii Gheorghe Bichicean (Sibiu), și Livia S. Damean (Craiova), Bogdan C. Dogaru, arhivist la Arhivele Naționale Române – Filiala Pașcani.

La 4 iunie 2020 Centenar Trianon a fost comemorat într-o ședință solemnă a Consiliului Local al Municipiului Beiuș. Tot atunci s-a acordat titlul de Cetățean de onoare post-mortem al urbei de pe valea Nimăieștilor – avocatului dr. Gheorghe Crișan (1888-1935), personalitate de anvergură transilvană, implicat în evenimentele din 1918-1919, membru al delegației noastre la Conferința de Pace de la Paris, parlamentar și ministru în România Întregită. Totodată, pe casa acestuia s-a montat o placă memorială în care se înscria meritele istorice ale acestuia și înaintașilor săi. Festivitatea și cheltuielile cerute de organizare s-au dus la bun sfârșit de cunoscutul mecenat ec. Ioan Degău. Primăria, consilieri locali, intelectuali ai locului au fost prezenți la această întrunire simbolică. O monografie a familiei Crișan este

în pregătire de către universitarul dr. Ioan Laza. Cartea va fi tipărită pe spesele aceluiași patriot beiușan ec. Ioan Degău.

Tot la 4 iunie 2020, Fundația Europeană Titulescu, care cuprinde foști diplomați ai țării retrași din activitate prin pensionare, sub președinția fostului prim-ministru prof. univ. dr. Adrian Năstase, a organizat la București o sesiune științifică. Comunicările au fost publicate în revista „*Perspective*”, nr. 1 /2020.

La 25 octombrie 2020, Academia Oamenilor de Știință din România, Secțiunea Științe Istorice și Arheologie, a organizat online sesiunea științifică Centenar Trianon. În prezența președintelui AOSR – prof. univ. dr. ing. Adrian Badea și a președintelui secțiunii organizatoare – prof. univ. dr. Ion Solcanu, au prezentat comunicări: Valentin Ciorbea, Mihai Drecin, Ioan Scurtu, Ion Zainea, Stoica Lascu. Comunicările vor fi publicate în revista „*Annals – Series on History and Archeology*”, nr. 2/2020.

În sfârșit, au demarat cu entuziasm proiecte de anvergură mondială care urmăreau comemorarea Centenar Trianon. Amintim înființarea Grupului român Trianon 2020, parte a Consiliului Mondial Român-România, pus pe picioare de un entuziast Nicușor Moise, director executiv. El cuprindea academicieni, istorici, generali, juriști, activiști din societatea civilă, oameni politici – 35 de personalități. Parte din ei și-au exprimat deschis consimțământul de-a participa la activitatea Grupului. Se pare că unii, din rațiuni politice s-au eschivat. Astfel o activitate concretă s-a blocat. Vechea meteahnă românească: ce profit politic câștigă din încadrarea într-o acțiune patriotică? Îmi ameninț calitatea de european printr-un demers etichetat ca naționalist-extremist?

Până la urmă, instituții publice și cercetători patrioți au reușit să comemoreze Centenarul Trianonului, mai mult din porniri interioare decât printr-o acțiune națională gândită și temeinic organizată de conducerea Țării. Este, până la urmă, bine și așa!

*

*

*

În sfârșit, să pătrundem puțin în sfera înaltă a politicii la zi a țării noastre. Să vedem care, când și cum s-au raportat structurile politice la vârf ale statului nostru în comemorarea Centenarului Trianon?

Încă în primăvara 2020 Partidul Social Democrat, în opoziție politică totuși având majoritatea în cele două camere ale Parlamentului, propune, printr-o lege, ca 4 iunie să fie declarată *Ziua Tratatului de la Trianon*, un fel de sărbătoare națională, din mai lungul șir de astfel de sărbători votate de Parlament după 1989, fie ele legate de momente politice de referință pentru istoria noastră, fie din sfera calendarului ortodox românesc. Legea pesedistă prevedea posibilitatea organizării, la nivel național și local, de manifestări cultural - educative și științifice consacrate „zilei de 4 iunie 1920” (vezi România liberă – București, 4 XI 2020, p. 4).

Președintele Klaus Johannis, bun cunoscător și iubitor al istoriei naționale a României, a respins contrasemnarea legii, trimițând-o spre reexaminare în Parlament. Motivația Domniei Sale era formulată astfel: „Reacțiile produse la nivelul societății civile (românești – n.n.) precum și amploarea acestora, au pus în evidență faptul că această lege, în forma adoptată de Parlament, nu a reprezentat rezultatul unui proces autentic și consistent de consultare și dezbatere publică” (loc. cit. – n.n.)

PNL, USR-PLUS și UDMR au criticat Comisia de Cultură a Camerei Deputaților care „a dat un raport de respingere a cererii de reexaminare” (a președintelui Johannis – n.n.) pentru că „nu a fost convocată conform regulamentului”. Desigur, UDMR acuză PSD că face, în plină campanie electorală, „propagandă antimaghiară”. În acest context PNL și USR-PLUS se aliază cu UDMR și votează împotriva unei legi care dorea să puncteze un moment excepțional al diplomației românești.

Același UDMR a obținut acceptarea Parlamentului României și a românilor în general să-și serbeze ziua națională de la 15 martie 1848, deși aceasta a însemnat o zi neagră pentru istoria românilor transilvăneni, în fond a tuturor românilor!

Ce să mai spunem de etichetarea zilei naționale de la 1 Decembrie 1918 ca „zi de doliu pentru maghiari”. Dar acțiunile directe sau voalate de denigrare a personalităților românilor care au luptat pentru interesele lor naționale (vezi Avram Iancu s.a.), tot felul de lozinci și înscrisuri în Secuime de

glorificare a unor fapte de istorie maghiare antiromânești, inscripționarea pe diferite produse materiale realizate de firme maghiare din România a unor texte care amintesc de „Statul milenar maghiar” a cărui coroană de excepție era Transilvania (vezi Transilvania stat independent – în R.L. 12 XI 2020, p. 5)!

Desigur, reacția UDMR și aliaților față de 4 iunie 1920 o simte PSD acum, după ce atunci când a guvernat singur, uneori contra unei minorități de dreapta (vezi 1990-1996, 2000-2008) a făcut și el jocul udemeristilor.

Oare când românii care votează nu vor fi conștienți că UDMR, această „veșnic fată mare” a politicii postdecembriste, nu va fi pusă la punct în mod democratic. Partidele tradiționale românești vor trebui să romanizeze în manieră europeană, electoratul român și maghiar. O cale ar fi tactica pe care PNL – Filiala Bihor a început să o urmeze prin alegerea de consilieri și parlamentari de etnie maghiară pe listele consiliilor locale, Camerei Deputaților și Senatului. Aceștia trebuie să lucreze pentru statul nostru, al tuturor: români, unguri, sași, șvabi, evrei, slovaci, ruteni, sârbi, secui, romi, greci, italieni, turco-tătari și câte etnii mai sunt în România, tolerantă până la prostie!. Cu toate aceste minorități etnice „aduse și venite”, în spațiul nostru geografic, noi constituim aproximativ 90% din populația țării. Cu alte cuvinte, pe bună dreptate vorbim de un stat național unitar român.

Pentru similitudine iată ce se întâmplă în mediul politic maghiar din Ungaria vecină și România europeană: <Centenarul Trianon> a fost comemorat la 4 iunie 2020 în 100 de localități din România. La Cluj-Napoca, în jurul orei 1730 (1630 ora Parisului, când s-a semnat tratatul la Palatul Marele Trianon), membri ai Consiliului Național al Maghiarilor din Transilvania, Partidul Popular Maghiar din Transilvania, Partidul Civic Maghiar și Consiliul Național Secuiesc (în spatele cărora stă UDMR, ca într-un concurs de ciclism pe velodrom – n.n.) au depus o coroană de flori la statuia lui Matei Corvin, în semn de <omagiere a celor care în ultima sută de ani au luptat pentru a reîntregi națiunea maghiară> (conform cotidianului local „Făclia” din 05.06.2020). O asemenea comemorare care a avut loc în România, este imposibil de organizat în Slovacia, Serbia, Croația sau Slovenia. Și totuși România a fost și este omisă din construcția politico-diplomatică realizată și preconizată de Budapesta. Relevant este Grupul de la Vișegrad al Ungariei, Slovaciei, Cehiei, Poloniei – la care România nu a fost invitată. Această atitudine este conformă liniei trasate de Horthy Miklos imediat după semnarea Tratatului de la Trianon – izolarea diplomatică a României.

Toate acestea se întâmplă și azi, când Ungaria și România sunt din nou în același sistem de alianțe – în NATO și în Uniunea Europeană. Parafrazând dictonul latin „Timeo Danaos et dona ferentes” – „Teme-te de greci chiar și atunci când aduc daruri” invit cetățenii să înlocuiască Grecia cu Ungaria, pentru un plus de prevedere în ceea ce ne poate rezerva viitorul. (apud Alexandru Ghișa, Vecina noastră, Ungaria, în „Făclia”, Cluj-Napoca, 30 august 2020).